

Савез пчеларских организација црне горе

ПЧЕЛАРСТВО

2022.
ЖУТА
МАТИЦА

број
252

година XXI * подгорица, октобар 2022. * цијена 1€ * за чланове удружења бесплатан

**ПРИНЦ НИКОЛА ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ
СА ФРАНЦУСКИМ САРАДНИЦИМА ПОСЈЕТИО
СПОЦГ И ЈЕДНОГ ОД ЦРНОГОРСКИХ ПЧЕЛАРА
МИЛОЈА ВУЈАШЕВИЋА**

ISSN 1800-5411

9 771800 541000 >

KUĆA MEDA D.O.O. DANILOVGRAD

Kuća meda - Daljam BB - Spuž
e-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me
ž.r. 510-200277-27

USLUŽNI TELEFONI:

menadžer prodaje:
068 844 333

RADNO VRIJEME:

ponedjeljak - petak: 7 - 15
subota: 8 - 12

SADRŽAJ

PRINC NIKOLA PETROVIĆ NJEGOŠ SA FRANCUSKIM SARADNICIMA POSJETIO SPOCG I JEDNOG CRNOGORSKOG PČELARA MILOJA VUJAŠEVIĆA	4
AKTIVNOSTI NA OTKUPU MEDA	7
PREDAVANJE MIRKA ŠĆEPANOVIĆA	7
NA IZBORNOJ SKUPŠTINI SAVEZA PČELARSKIH ORGANIZACIJA CRNE GORE ZA 2021. GODINU USVOJENI IZVJEŠTAJ O RADU I FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA PROŠLU GODINU	8
U KOLAŠINU ODRŽANA EDUKATIVNA RADIONICA ZA PČELARE POČETNIKE	11
NA TRGU NEZAVISNOSTI ODRŽANI 28. PODGORIČKI DANI MEDA	12
NOVEMBARSKI RADOVI U PČELINJAKU	16
ODRŽAN „SEPTEMBARSKI PČELARSKI DAN MEDA NIKŠIĆ 2022“	20
NIKŠIČKI PČELARI POSJETILI 48. MEĐUNARODNI SAJAM “TAŠMAJDAN 2022”	23
PREDAVANJE SA 48. MEĐUNARODNOG SAJMA PČELARSTVA U BEOGRADU	24

ЗАШТИТА ОД ВАРОЕ

Поштовани пчелари, имајући у виду значај заштите пчелињих друштава од крпеља вароа, „Кућа меда“ д.о.о. је за све заинтересоване припремила веома повољне услове за набавку оксалне киселине. У сусрет временском периоду када се спроводи зимски третман пчелињих друштава, нудимо свима вама паковање оксалне киселине од 35 грама по цијени од 0,80 еура.

Поруцбу оксалне киселине можете извршити директним позивом на наш број телефона 068 844 333 или слањем СМС поруке на исти број. Такође, поруцбу можете извршити и преко локалних пчеларских организација. Поруцбе за организовану испоруку широм Црне Горе ћемо примати до 10. 11. 2022. године, након чега ћемо организовати расподелу до представника локалних пчеларских удружења. За пчеларе који немају услова да сами саставе раствор оксалне киселине имамо у понуди већ припремљени раствор у пвц амбалажи запремине 1, 3 и 5 литара.

IMPRESUM

PČELARSTVO
STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK
IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH
ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:
Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:
Branislav Kadić (067991226)
e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
Marijan Plantak, predsjednik,
prof. dr Mirjana Bojanić-Rašović,
dr Ratko Ralević, Dragana Štović,
Slobodan Radović i Šekib Džogović

POKROVITELJ:
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa redakcije:
Grbe bb, Danilovgrad;
ŽR 510-207440-72
CKB, Podgorica
Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01. 2001. godine "PČELARSTVO" je upisano u evidenciju javnih glasila Crne Gore. Aktom Republičkog sekretarijata za informacije 04/01-355/2001. godine časopis je oslobođen obaveza plaćanja poreza na promet.

ŠTAMPA:
HKS SPEKTAR
PODGORICA

Gradi se most buduće saradnje na obostrano zadovoljstvo

U biografiji Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore, 14. oktobar 2022. godine može biti jedan od važnijih datuma. Tog dana SPOCG i crnogorske pčelare posjetio je nj.e. princ Nikola Petrović Njegoš sa francuskim saradnicima i konsultantima Seržom Jankijem i Brunom Delannojem, koji se bave pčelarstvom dugi niz godina. Ugledni gosti iz zemlje Galskih pjetlova su u društvu predsjednika Saveza Radula Miljanića i direktora Kuće meda Vladimira Radulović obišli pčelinjak Miloja Vujaševića sa kojim su imali priliku da porazgovaraju o izazovima sa kojima se susrijeću naši pčelari. Inače Fondacija Petrović Njegoš planira da u saradnji sa MPŠV, Biotehničkim fakultetom i Savezom realizuje projekat zaštite autohtone rase pčela u Crnoj Gori. U skladu sa ovim, održani su sastanci sa predstavnicima navedenih institucija na kojima su dogovorene dalje aktivnosti. O svemu ovome ćemo izdavati blagovremena obavještenja.

Princ i kolege, pčelari iz Francuske imali su priliku da se bliže upoznaju sa tradicijom uzgoja pčela u Crnoj Gori,

načinu proizvodnje meda, ali i da vide opremu koja se u Kući meda koristi prilikom proizvodnje, miješanja i pakovanja meda. Posjeta je predstavljala lijepu priliku da se razmijene iskustva pčelara između Crne Gore i Francuske, a takođe i izgradi most buduće saradnje koja bi se realizovala u skorijoj budućnosti. Druženje je nastavljeno u domu svih pčelara uz degustaciju našeg meda. Ovom prilikom princ Nikola se zahvalio na gostoprimstvu ne krijući zadovoljstvo na račun, kako je rekao, prvog velikog koraka u realizaciji kapitalnog projekta “ Stvaranje uslova za očuvanje Crnogorske pčele na Mediteranu”. Impresioniran učinkom Saveza na razvoju i afirmaciji pčelarstva, Princ je insistirao na još boljoj komunikaciji i vezama između Fondacije i SPOCG kako bi i svi naredni projekti motivisali sadašnje i potencijalne pčelare da se još intenzivnije posvete ovoj djelatnosti. O svim aktivnostima Saveza goste je detaljno upoznao predsjednik Miljanić, dok je direktor Kuće meda, Radulović objasnio proces proizvodnje meda i linije za proizvodnju hrane za pčele.

osjećajući odgovornost za buduće generacije, odlučio je da se posveti očuvanju biodiverziteta. Svjestan pažnje i čuvanja životne sredine u našoj zemlji, Serž je odabrao prvu ekološku državu kao mjesto genetskog rezervoara za svoj kapitalni projekat pod nazivom „Konzervatorijum za endemsku pčelu“ dok će regija Auvergne-Rhone-Alpes biti srce konzervatorijuma.

-Naš je zadatak da sačuvamo što se sačuvati može, da podignemo svijest kod budućih naraštaja o važnosti očuvanja biodiverziteta, a pogotovo naših saveznika, pčela, koje su izvor života, rekao je Jankin.

ENDEMSKA PČELA OTPORNA PODVRSTA U OPASNOSTI

Među četiri grupe pčela postoji medonosna Apismellifera, koja dolazi sa istoka i prisutna je u Evropi. Kranjska pčela je njena podvrsta i prisutna je u centralnim oblastima Evrope i posjeduje visoku sposobnost prilagođavanja sredini u kojoj se nalazi. Ona se razlikuje od ostalih srodnica po svojoj velikoj otpornosti koja proizilazi iz toga što nikada nije pretrpjela modifikacije od strane čovjeka kako bi se povećala njena produktivnost. Interesantno je istaći da njena sposobnost adaptacije se ilustruje, na primjer, sistemom samoregulacije na niskim temperaturama ili dugim životnim vijekom njenih radilica. Kao i sve vrste pčela, naša lokalna pčela je u opasnosti zbog ljudskih aktivnosti koje se odnose na korišćenje pesticida, destrukciju staništa, razne monokulture i slično. Uporedo sa tim ona je sve više oslabljena zbog uvoza drugih endemskih podvrsta koje su manje prilagodljive, otkuda i neophodnost stvaranja utočišta koje će biti zakonom zaštićeno sa ciljem očuvanja, u prirodno prilagodljivim uslovima.

GOSTI

Direktor eksploatacije Bruno Delannoy je doktor nauka za inženjerski menadžment, studije i realizaciju projekta na 53 hektara ljetnjeg kampa. Njegov radni angažman traje 47 godina sa aktivnostima i prijateljstvom sa pčelama, stoga formira pčelinjak od 190 košnica. Brunova specijalnost su pravljenje proizvoda iz košnica, konkretno za degustaciju, te njega i inovacije o pčelama, koje se odnose na pravljenje esencijalnih ulja i apifitoterapija. Osniva konzervatorijum za očuvanje crnogorske pčele pod pokroviteljstvom njegove ekscelencije Princa Nikole Petrovića Njegoša i fondacije „Petrović Njegoš“.

Vođa projekta „Stvaranje utočišta za crnogorsku pčelu na Mediteranu“ Serž Jankin se posvetio studijama hortikulture kada je i rođena njegova strast za prirodu koja se iz godine u godinu samo povećavala. Suočen sa degradacijom životne sredine i

KONZERVATORIJUM

Genetski konzervatorijumi za pčele imaju za cilj održavanje broja populacija endemskih pčela, štiteći

DA LI STE ZNALI?

Evropska federacija konzervatorijuma za crnu pčelu (FEDCAN) precizira da jedan konzervatorijum podrazumijeva određenu zonu koja se može prostirati na desetak kilometara, uključujući centralnu zonu u krugu od tri kilometra kao i tampon zonu od minimum sedam kilometara koja se nalazi oko centralne zone. Osnivanju konzervatorijuma (ACAM) će prethoditi dogovor sa pčelarima iz te zone, u cilju što bolje adaptacije strukturi okoline. Nakon te prve faze, projekat može ugledati svjetlost dana, uzimajući u obzir sve kontekstualne elemente.

ih od rizika hibridizacije i održavajući ih u uslovima sličnim njihovim prirodnim staništima u divljini. Ovi konzervatorijumi predstavljaju temelj trajnog i održivog pčelarstva. Utočište je samim tim srce konzervatorijuma i sadrži genetski rezervoar, centar za reprodukciju, centar za istraživanje i košnice. Tu se razvijaju naučni i edukativni programi namijenjeni široj publici. Osim utočista, kao glavnog elementa konzervatorijuma, dodatne aktivnosti su predviđene na spoznaji održivih ekonomskih sadržaja oko komercijalizacije proizvoda košnice što garantuje ekonomsku nezavisnost konzervatorijuma, zatim apiterapiju, odnosno korišćenje pčelinjih proizvoda za liječenja kao i podizanje svijesti kod mlađih, naročito kroz školske aktivnosti. Kada je riječ o ekonomskim ciljevima, treba istaći da se pčelinji proizvodi konzumiraju u velikoj mjeri, kako u Francuskoj, tako i cijelom svijetu. Prema tome, sa većim angažmanom po tom pitanju eksperti za pčelarstvo se maksimalno trude da promovišu održive

UTOČIŠTE

Ovaj projekat se odvija u skladu sa ciljevima Evropske federacije konzervatorijuma crnih pčela (FEDCAN), odnosno održavanje genetske raznolikosti populacija endemskih pčela u zemlji, u prirodnim uslovima pogodnim za zaštitu ove ugrožene podvrste. U tom smislu radi se na tome da se stvori prirodna rezerva za različite sojeve endemske pčele sa ciljem očuvanja, proučavanja, valorizovanja i premještanja u različite geografske zone. Konzervatorijum dakle ima sledeće ciljeve: trajno očuvanje, opstanak i zaštitu endemskih pčela, kroz osnivanje centra za istraživanje i genetskog rezervoara, razvijanje pčelarskih aktivnosti u vezi sa apiterapijom, pčelinjim proizvodima kao i pedagogijom te udruživanje pčelara i promovisanje pčelarskih aktivnosti.

osnovati zaštićene prostore i ojačati veze i saradnju kao jedne od glavnih ciljeva. Udruživanje pčelara, kroz razna istraživanja edukaciju i slično, umnogome će olakšati razvoj pomenutih aktivnosti i pružice vidljivost širem auditorijumu.

načine uzgoja poštujući prirodni ciklus pčela, njihoviu ishranu i količinu meda potrebnu za održavanje kolonije. Da bi se povezali svi akteri iz oblasti pčelarstva i aktivnosti koje su vezane za endemsku pčelu, predviđeno je stvaranje jedinstvene mreže okupljene oko konzervatorijuma, a u vezi sa lokalnim akterima, takođe i jedinstvena oznaka bi učinila prepoznatljivim sve proizvode. Zaključak je da treba

B.K.

AKTIVNOSTI NA OTKUPU MEDA

OBAVEZNA DEGUSTACIJA

PREDAVANJE MIRKA ŠČEPANOVIĆA

PODRŠKA BUĐUĆIM PČELARIMA

Na sjednici Upravnog odbora Kuće meda d.o.o. održane 27. septembra 2022. godine, UO je formirao komisiju za otkup meda koja će raditi u sastavu: Vukota Radević, predsjednik, Miloje Vujašević, član i Ivana Đuričković, član. Zadatak komisije je da radi po usvojenom Pravilniku za otkup meda. Naime, Pravilnikom je predviđeno da komisija obiđe i kontroliše u kakvim se uslovima, vrea i čuva med i da li proizvođači ispunjavaju propisane standarde o bezbjednosti hrane. Zainteresovani pčelari dostavljaju ponudu o količini meda i uzorak. Komisija se zatim sastaje, vrši degustaciju i ocjenjuje kvalitet meda prema boji, gustoći, ukusu, mirisu. Na taj način se vrši odabir medova koji mogu da idu na analizu. Poslije dostave odabranih medova Kući meda, veterinarski inspektor dolazi i uzima uzorke za analizu. Kad se analiza završi, medovi koji nijesu prošli analizu se vraćaju pčelarima. Otkupljuju se samo medovi koji dobiju pozitivno mišljenje laboratorije, objasnio je Radević. Na fotografiji je prikazana degustacija u prisustvu direktora Kuće meda, Vladimira Radulovića.

U Zelenoj učionici Mediteranskog vrta, predsjednik Udruženja pčelara Podgorica, Mirko Ščepanović održao je predavanje na temu Podrška budućim pčelarima. Osnovni cilj ove edukacije bio je motivisanje mladih ljudi da se bave pčelarstvom, jednom od najplemenitijih grana poljoprivrede. -Budući pčelar je dobio smjernice na koji način treba da izabere mjesto na kome može stacionirati pčelinjak, sa koliko košnica je najbolje početi, koja i kakva mu je potrebna oprema, sa kojim problemima može da se suoči tokom pčelarenja i, naravno, da se upozna sa načinima kako da ih riješi. Ukoliko napravi prvi korak u ovom veoma odgovornom poslu, takođe treba da računa na ćudljivu prirodu, naporan rad i veliko zadovoljstvo koje donosi bavljenje pčelarstvom, rekao je Ščepanović koji je po završetku izlaganja sa prisutnima razmijenio mišljenja i saopštio im dragocjene informacije iz prakse i višedecenijskog druženja sa pčelama.

Inače, predavanje je realizovano u okviru projekta "Povratna sprega" koji sprovodi NVO "Udruženje biologa Crne Gore-Cellula" u saradnji sa NVO "Udruženje ljubitelja Gorice i prirode" uz finansijsku podršku Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja.

B.K.

NA IZBORNOJ SKUPŠTINI SAVEZA PČELARSKIH ORGANIZACIJA CRNE GORE ZA 2021. GODINU USVOJENI IZVJEŠTAJ O RADU I FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA PROŠLU GODINU

Kao što smo obećali u prethodnom broju našeg mjesečnika, u ovom dajemo opširnije i detaljnije informacije sa izborne skupštine SPOCG koja je održana 16. septembra u multimedijalnoj sali Kuće meda.

Kada je riječ o izvještaju koji se odnosi na rad Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore (Savez) za 2021. godinu, može se reći da je zasnovan na prezentaciji svih onih aktivnosti koje je sprovodio Savez zajedno sa pčelarskim organizacijama, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV), Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, pčelarima i medijima kao i ostalim institucijama i pojedincima koji će se navesti kroz ovaj izvještaj.

Izvještaj o radu Saveza predstavlja analizu aktivnosti koje su sprovedene u skladu sa odlukama Upravnog odbora SPOCG. Program rada sproveden je u skladu sa mjerama podrške koje su predviđene Agrobudžetom za 2021. Nažalost, zbog kašnjenja usvajanja državnog budžeta, a samim tim i Agrobudžeta došlo je do kašnjenja u realizaciji planiranih mjera. Iz tog razloga javni pozivi kojima se propisuju uslovi i način korišćenja mjera podrške su kasnili i sve je to dovelo da problema u realizaciji programskih ciljeva. Na žalost ovo kašnjenje je dovelo do priličnog nezadovoljstva među pčelarima koji su navikli da se programi podrške organizuju planski, uz podršku i asistenciju predstavnika lokalnih pčelarskih udruženja i Saveza. Dodatan problem u funkcionisanju cjelokupnog sistema je aktuelna proble-

TABELARNI PRIKAZ FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

FINANSIJSKO STANJE ZA SPOCG ZA PERIOD:
01. 01. 2021 – 31. 12. 2021. GODINE

POČETNO STANJE NA DAN 01. 01. 2021 GODINE:	€ 48,791.65
PRIHODI	
Članarina	€ 24,842.20
Uplata za ljekove-pčelari	€ 21,227.30
Uplata za ljekove-MPRR	€ 50,185.41
Uplata pčelara za nabavku voska	€ 10,187.42
Uplata iz budžeta za vosak	€ 1,064.50
Uplata iz budžeta za preradu voska	€ 6,174.40
Studijska posjeta Albanija. Pčelari i MPŠV	€ 2,790.00
Uplata iz budžeta za štampu časopisa i edukaciju	€ 12,731.33
Uplata iz budžeta za selekcion centar	€ 4,640.50
Uplata iz budžeta za mlade pčelare	€ 7,450.00
Svjetski dan pčela	€ 700.00
Mladi pčelar-kotizacija 50%	€ 5,700.00
Kavezi i distribucija matica	€ 45.00
Poštarina za časopis	€ 1,397.40
Ostali prihodi	€ 1,160.82
UKUPNO PRIHODI:	€ 150,296.28
UKUPNO RASPOLOŽIVA SREDSTVA (prihodi + početno stanje):	€ 199,087.93

RASHODI	Iznos
Neto zarada sekretara Saveza	€ 6,788.86
Porezi i doprinosi	€ 4,281.46
Štampa časopisa „Pčelarstvo”	€ 14,891.11
UPLATE PREMA KUĆI MEDA	€ 7,093.21
Troškovi nabavke voska	€ 23,000.00
Troškovi za nabavku lijekova (regres MPŠV i pčelari)	€ 71,693.43
Troškovi za nabavku rojeva-Mladi pčelar	€ 5,100.00
Troškovi za nabavku košnica-Mladi pčelar	€ 5,700.00
Troškovi za selekcion centar	€ 10,010.90
Troškovi škole pčelarstva	€ 1,004.17
Troškovi organizacije Svjetskog dana pčela	€ 413.07
troškovi hostinga-sajt	€ 60.00
Troškovi kancelarijskog materijala	€ 138.76
Putni troškovi i troškovi goriva	€ 950.00
Troškovi održavanja sjednica UO	€ 827.60
Troškovi honorara za časopis „Pčelarstvo ”	€ 6,566.33
Naknada po osnovu ugovora o djelu	€ 1,405.50
Troškovi za bar kod broj	€ 200.00
Troškovi PTT usluga	€ 1,402.84
Troškovi advokatskih usluga	€ 1,306.80
Troškovi usluga računovodstva i revizije	€ 1,181.60
Troškovi poštarine za časopis	€ 780.94
Troškovi studijske posjete Albaniji	€ 3,067.87
Troškovi reprezentacije u zemlji	€ 208.00
Troškovi platnog prometa u zemlji	€ 398.21
Drugi nematerijalni troškovi	€ 1,119.88
Troškovi za podršku pčelarskim organizacijama	€ 200.00
TROŠKOVI ATLAS MB	€ 1,076.00
UKUPNO RASHODI:	€ 170,865.54
PODGORIČKA BANKA 550-1347-19	€ 13,819.92
CKB BANKA 510-31507-94	€ 14,402.47
PODGORIČKA BANKA 550-16065-97	
STANJE NA ŽIRO RAČUNU NA 31.12.2021	€ 28,222.39

matika u vezi sa virusom COVID-19, zbog čega su uslovi rada i sprovođenje aktivnosti bili prilično ograničeni. Ovo se posebno odnosi na programe edukacije koji su obustavljeni zbog nemogućnosti okupljanja.

Direktna podrška za sektor pčelarstva u okviru mjera Agrobudžeta je bila predviđena na 205.000,00 eura. Pored ovih sredstava, u okviru Agrobudžeta su bile na raspolaganju mjere koje su predviđale mogućnost podrške i u ostalim segmentima pčelarske djelatnosti kao što su: nabavka pčelarske opreme i adaptacija objekata kroz MIDAS program, organizovanje studijskog putovanja, organizacija pčelarskih manifestacija...

Program mjera podrške koji je definisan Agrobudžetom je predvidio podršku za sledeće mjere i to, podrška mladim pčelarima početnicima, podrška za razvoj selekcionog centra, podrška u nabavci pčelinjih matica, podrška u nabavci veterinarskih lijekova, podrška za štampanje časopisa “Pčelarstvo”, podrška u preradi pčelinjeg voska, podrška za nabavku pčelinjeg voska i podrška za nabavku transportnih sredstava.

PREZENTACIJA DIREKTNIH MJERA PODRŠKE PO KOMPONENTAMA

Što se tiče prezentacije direktnih mjera podrške po komponentama, one su razložene na uzgoj selekcionisanih matica, unaprjeđivanje kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica, podršku SPOCG, podršku mladim pčelarima početnicima, stručnom osposobljavanju pčelara.

Među ostalim aktivnostima Saveza izvještaj je obuhvatio i izradu Atlasa medonosnog bilja te katastar pčelinjaka i pčelara Crne Gore.

Naime, kako je rečeno, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Drugi projekat institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede u Crnoj Gori (MIDAS 2) će u periodu 2020-2022. finansirati projekat „Izrada atlasa medonosnih biljaka sa katastarom pčelinjaka Crne Gore“. U realizaciji ovog projekta učestvuju: Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet, Univerzitet

SREDSTVA

Zbog kasnog usvajanja agrobudžeta, a samim tim i zakašnjelog raspisivanja javnih poziva, dobar dio predviđenih sredstava agrobudžetom, ponovo je ostao neiskorišten. Javni poziv predviđen za regresiranje matica u iznosu od 10 hiljada eura iskorišten je u iznosu od samo 2783 eura. Javni poziv za nabavku konvencionalnog i organskog voska, agrobudžet je predviđao da se utroši 45 hiljada eura, ali je iskorišćeno svega 1064. i javnim pozivom za unapređenje pčelarstva i podršku mladim pčelarima početnicima, bilo je predviđeno 25 hiljada eura, ali je iskorišćeno svega 7.450.

u Novom Sadu-Prirodno-matematički fakultet, MapSoft d.o.o. iz Beograda i Project Advisory Group d.o.o. iz Podgorice zajedno sa kolegama sa Biotehničkog fakulteta u Podgorici, Prirodnjačkog muzeja Crne Gore, i kolegama iz Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore. Realizacija ovog projekta biće sprovedena u saradnji sa Savezom pčelarskih organizacija Crne Gore, koji će biti velika podrška za rad na terenu.

Izrada atlasa ima za cilj da pruži podršku u stvaranju uslova za održivi ekonomski razvoj pčelarstva, održivo upravljanje u pčelarstvu i najoptimalnije korišćenje pčelinjih zajednica u Crnoj Gori. Atlas medonosnih biljaka Crne Gore će sadržati spisak medonosnih vrsta (najmanje 500 vrsta) sa botaničkim opisom i

autentičnim fotografijama ovih vrsta. U okviru atlasa i definisane liste vrsta biće dodatno predstavljeni vrijeme cvjetanja, pretpostavljeno bogatstvo nektara i polena i karakteristike polena svake vrste. Pored štampane verzije atlasa, biće izrađena i elektronska baza podataka-katastar medonosnih vrsta. U okviru ove baze biće definisana prostorna distribucija za najmanje 30 dominantnih medonosnih biljaka sa opisom staništa u kojima se najčešće pojavljuju na mapi Crne Gore. Ova baza će uključiti osnovne fenološke podatke medonosnih vrsta (početak i kraj cvjetanja). Jedan od zadataka ovog projekta je da pripremi katastar pčelinjaka na teritoriji Crne Gore.

Tokom izrade atlasa i katastra medonosnih vrsta Crne Gore posebna pažnja biće posvećena ljekovitim i

endemo-reliktnim medonosnim vrstama, kao i distribuciji medonosnih vrsta u zaštićenim prirodnim dobrima. Ovi podaci će predstavljati osnovu u procesu strateškog planiranja i zaštite autentičnosti geografskog porijekla crnogorskog meda.

ZAKLJUČAK

U donošenju zaključaka i ocjene aktivnosti i rezultata tokom 2021. godine osvrnućemo se na nekoliko poglavlja. Prije svega treba ponoviti činjenicu da je usled velikog kašnjenja Agrobudžeta došlo do niza poremećaja u realizaciji programskih zadataka. Ovo se prije svega odnosi na program uzgoja i distribucije pčelinjih matica, nabavke voska i programa Mladi pčelar. Ovi programi nijesu dobili ni približno pozitivan rezultat jer su programi kasnili. Drugo što treba napomenuti jeste situacija vezana za pandemiju COVID-19 usled koje je bilo suženo djelovanje prvenstveno kada su u pitanju programi edukacije i obrazovanja. Nemogućnost organizacije savjetovanja, smanjen obim direktne komunikacije među pčelarima i treće, za pčelare vjerovatno i najvažnija, a to je loš prinos meda. Ovo se posebno odnosi na pojedine krajeve naše zemlje, na sjeveru dominantno. Na kraju dolazimo do zaključka da je 2021. godina za pčelare bila prilično nepovoljna. Bez obzira na sve, među pčelarima je uvijek vladao entuzijazam, pozitivna misao i nada da će naredne godine biti bolje.

U daljem razvoju našeg pčelarstva neophodno je nastaviti sa razvojem svih elemenata koji čine pčelarstvo u našoj zemlji i pokušati ih dovesti do nivoa optimalnog korišćenja. Održivost čitavog procesa je zasnovana na kontinuiranom radu, uzajamnoj podršci svih aktera uključujući i pčelare.

Sljedeći izazov koji stoji pred svima nama jeste proces usaglašavanja sa vrijednostima koje propisuje EU. U tom procesu potrebno je razvijati sve one elemente koji igraju ključnu ulogu u kreiranju održivog sistema kako u samoj organizaciji SPOCG tako pojedinačno i kod pčelara.

B.J. i B.K.

UPRAVNI I NADZORNI ODBOR

Skupština je za članove Upravnog odbora izabrala Žarka Dragaševića, Bojana Prelevića, Miloja Vujaševića, Božidara Bujkovića, Vladana Vukovića, Vojina Đukanovića, Velizara Mikija Pavićevića, Mirka Šćepanovića, Miodraga Radulovića, Miodraga Bata Masoničića i Vukotu Radevića. Još je ostalo da kolege iz Bijelog Polja i Mojkovca usaglase svog predstavnika i dostave njegovo ime. Takođe, PU "Cer" (Mojkovac), PU "Mojkovac" i PU "Kolašin" treba da iskordiniraju svog predstavnika i dostave njegovo ime za UO. Isto tako PO "Uljanik" (Berane), PU "Roj" (Berane), PO "Plav" i PO "Andrijevića" treba da usaglase svog predstavnika za UO. Pošto je došlo do izmjene predloženog člana za UO iz Budve, oni su u obavezi da dostave ime svog predstavnika.

Na Skupštini je izabran i Nadzorni odbor koji će raditi u sastavu Branko Jestrović ("Matica"-Pljevlja), Marko Radusinović ("Crnogorska pčela"-Podgorica) i Pavle Kentera (UP "Budva").

U KOLAŠINU ODRŽANA EDUKATIVNA RADIONICA ZA PČELARE POČETNIKE

PRIMJENA MRAVLJE KISJELINE U BORBI PROTIV VAROE

U okviru projekta koji Udruženje pčelara Kolašin realizuje sa ciljem da se uvećaju mogućnosti i raspoloživi potencijali u proizvodnji meda, ali i na razvoju ruralnog područja, održana je praktično-edukativna radionica za buduće pčelare. Prije početka realizacije planirane radionice, učesnicima se obratio predstavnik Udruženja pčelara Kolašin Bogoljub Bulatović i prisutne upoznao sa aktivnostima iz projekta. On je pokazao novi oformljeni pčelinjak od 15 pčelinjih zajednica, na kojem će se ubuduće održavati praktične i edukativne radionice za pčelare. Prema njegovim riječima u proteklom periodu nabavljeno je 15 kompleta košnica, jedan topionik voska, 10 kompleta pribora za mlade pčelare. Za ovu priliku izrađeni su promotivni materijali da bi se bliže upoznali sa predviđenom tematikom. Na kraju obraćanja podijeljen je i jedan komplet pribora mladoj pčelarki Milici Perišić.

Tema radionice bila je Primjena mravlje kisjeline u borbi protiv varoe, a predavač iskusni dugogodišnji pčelar-praktičar Radoje Pujo Čobeljić.

Eduikator je demonstrirao učesnicima radionice pripremu mravlje kisjeline za primjenu. Objasnio je kako se koristi oprema za ličnu zaštitu pčelara prilikom rada sa ovom hemijskom supstancom, a zatim i postupak postavljanja materijala na pčelinju zajednicu. Nakon toga uslijedio je praktični dio u okviru kojeg su učesnici samostalno, ili uz pomoć predavača, pripremali potrebni materijal sa mravljom kisjelinom i samostalno postavljali na pčelinja društva. Kako je pojasnio Čobeljić, mravlja kisjelinina je jedno od najboljih prirodnih, bioloških sredstava za primjenu u borbi protiv varoe a pri tome služi i za uništenje drugih virusa u pčelinjoj zajednici.

Poslije odrađenog postupka sa mravljom kisjelinom na oformljenom pčelinjaku Udruženja pčelara Kolašin, učesnici

su u neformalnom druženju nastavili sa pitanjima predavaču o njegovom iskustvu u pčelarenju. Odlično organizovanoj radionici prisustvovalo je 17 učesnika.

PROJEKAT

Ova radionica dio je projekta Razvoj pčelarstva na ruralnom području opštine Kolašin. Projekat je podržan u okviru programa ReLOaD2. (Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2) i finansira ga Evropska unija (EU), a sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori. ReLOaD2 program realizuje se u partnerstvu sa petnaest lokalnih samouprava, među kojima su Kolašin, Mojkovac i Pljevlja i koje skupa čine klaster „Tara“.

-Specifični cilj projekta je predstaviti mladim ljudima, a pogotovo onima iz ruralnih djelova Kolašina, kakve su mogućnosti zarade i egzistencije od pčelarstva u rodnom mjestu, i ujedno smanjiti njihovu migraciju ka drugim crnogorskim opštinama. Aktivnosti koje predstoje vezane su za seminar za mlade i buduće pčelare koji se planira održati do kraja oktobra. Za novembar planiramo praktičnu radionicu na pčelinjaku pod nazivom Oksalna kisjelinina i njena primjena u borbi protiv varoe. Do kraja godine planiramo nabavku 20 pčelarskih knjiga i posjete pčelarima na ruralnom području Opštine Kolašin, podjelu brošura i opreme budućim mladim pčelarima i druge aktivnosti koje će biti fokusirane na promociju pčelarstva u ovom kraju, rekao je Bulatović i dodao da za sve dodatne informacije treba posjetiti facebook stranicu „NVU Udruženje pčelara „Kolašin“.

B.K.

PRESTIŽNA SMOTRA VRHUNSKIH PROIZVODA

Tradicionalna manifestacija „Podgorički dani meda”, dvadeset osma po redu, održana je na Trgu nezavisnosti u Podgorici. Preko 40 učesnika sajma, pored meda i drugih pčelinjih proizvoda, nudili su i razne vrste čajeva, domaćih sokova, aronije, kao i opremu za pčelarstvo.

Sunčani i, za ovo doba godine topli dani u Podgorici, doprinijeli su da sajmu, pored učesnika, pčelarki i pčelara, prisustvuje veliki broj posjetilaca koje je pozdravio Mirko Šćepanović, predsjednik podgoričkog Udruženja pčelara. On je podsjetio da su „Podgorički dani meda“ u Glavnom gradu najstarija manifestacija u sferi poljoprivrede, koja traje na zadovoljstvo i učesnika i građana. Prema njegovim riječima, sve je teže organizovati ovakve i slične programe.

-Ipak, ovo Udruženje uspijeva održati manifestaciju, trudeći se da ona ne izgubi svoj karakter. Na ovom sajmu je nekada bilo i po 90 izlagača, međutim, danas ih je upola manje. Nasuprot ovome, i na sreću, iz godine u godinu sve je više pčelara i pčelarskih društava što dovoljno govori da pčelare treba pomoći i održati ovu manifestaciju, bez obzira na probleme na koje smo nailazili, posebno prošle i

pretplošle godini kada je bila prisutna korona, kazao je on i, ujedno, zahvalio se Ministarstvu poljoprivrede, ruralnog razvoja i vodoprivrede, Glavnom gradu kao i Turističkoj organizaciji koji u, u okvirima svojih mogućnosti, pomogli organizaciju manifestacije.

-Mi moramo stvarati ambijent da se među i ostalim pčelinjim proizvodima sve više vjeruje, a ovo je dobra prilika za razmjenu iskustava, lijepo druženje i naročito predstavljanje medne palete na lijepo uređenim štandovima, kazao je Šćepanović i podjestio da Udruženje broji 250 članova i ta je cifra čini najbrojnijom pčelarskom organizacijom u Crnoj Gori. Preko 90% članova je registrovano u Upravi za bezbjednost hrane i kao porodično gazdinstvo u resornom Ministarstvu.

Šćepanović je naglasio da pored ovog postoji još jedno udruženje u Glavnom gradu, a to je „Crnogorska pčela“ koja takođe broji veliki broj članova što dovoljno govori da treba posvetiti pažnju pčelarima i pčelarskim društvima. On je kazao da rad Udruženja prate i humanitarne aktivnosti, pa je određena količina meda uručena prvom Udruženju roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju na čijem je čelu Savo Knežević koji, kako je kazao Šćepanović, svojim predanim radom čini sve da toj populaciji olakša život.

UZLAZNA PUTANJA

U ime Pčelarskog saveza Crne Gore, organizatore, učesnike sajma i posjetioce, pozdravio je predsjednik Radule Miljanić.

-Nadam se da ćemo zahvaljujući lokalnim upravama

na nivou Crne Gore, Ministarstva poljoprivrede sa kojim imamo uspješnu saradnju i uz čiju pomoć smo stvorili veoma značajne pretpostavke za uspješno pčelarenje u Crnoj Gori, uz obećanja koja smo dobili, zajedno kreirati razvojnu politiku i još više cijeniti interese pčelara Crne Gore. Takođe, nadam se da ćemo i dalje ići uzlaznom putanjom, a kao jedno od najorganizovanijih poljoprivrednih udruženja u našoj državi, vjerujem da ćemo tako i nastaviti, kazao je Miljanić. On je posjetiocima preporučio da probaju i kupe ponuđene proizvode, kao i da izbjegavaju kupovinu meda sumnjivog porijekla, uz saobraćajnice, turistička mjesta i druge lokacije, jer to, kako je kazao, nije med koji zaslužuje upotrebu u domaćinstvu.

Rukovodilac Službe za poljoprivredu Glavnog grada Dušan Radonjić je poželio svima dobrodošlicu i istakao da su „Podgorički dani meda“ manifestacija koja ima najdužu tradiciju. On je, ujedno, čestitao na istrajnosti, upornosti i kvalitetu organizacije kao i na kvalitetu proizvoda koji učesnici sajma nude, a kojoj su svi doprinijeli da bude veličanstvena.

-Čestitam na upornosti, brojnosti, istrajnosti, na tome da i u teškom godinama koje su, nadam se za nama, održite supstancu vaše proizvodnje i, rekao bih, jednog posla za koji vi

najbolje znate koiko je važan, ne samo za zdravlje i užitek, nego generalno za poljoprivredu. Ponosan sam što sam na čelu službe koja može da se pohvali da u svojoj paleti ponuda ima i linije podrške za pčelare, jer smo vas prepoznali kao izuzetno važan segment razvoja poljoprivrede na nivou Glavnog grada i države. Važno je da istaknem činjenicu da kao Udruženje koje figurira na području opštine Podgorica, po brojnosti i organizaciji apsolutno prednjačite na nivou Crne Gore. Apsolutno smo svjesni da i mi u Glavnom gradu moramo posebno obratiti pažnju na grupacije koje broje preko 500 članova i preko 20 000 pčelinjih društava koje vi opslužujete

na godišnjem nivou. Upravo zbog toga, ove godine smo imali skromnu liniju podrške, ali bih istakao da prvi put na nivou grada postoji ciljano i usmjerena podrška ka pčelarima i pčelastvu, zbog toga što prepoznavamo značaj vašeg posla, tako da za sljedeću godinu, kroz planove koje smo već pripremili ta podrška će biti tri puta veća. Nadam se da će i Glavni grad na jedan način jasno pokazati da brinemo o vama, kao i da želimo da vam budemo partneri, jer poštujemo i cijenimo ono što radite, kazao je Radonjić.

SVE BOLJA PONUDA

„Podgoričke dane meda“ otvorio je potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimir Joković.

-Ono što izaziva jednu ozbiljnu pažnju i divljenje jeste način na koji se vi bavite pčelarstvom, na koji način ste aranžirali ove štandove, sa kojom ljubavlju ste pristupili ovom bogom blagoslovenom zanimanju, jednom od najstarijih kojim se ljudi bave. Zaista imamo veliku obavezu, mi u Ministarstvu, da učinimo sve što je moguće u ovom trenutku da vam pomognemo kao što smo pomogli i u organizaciji današnje izložbe. Ono što bih kao savjet i kao molbu uputio, to je da se što više udružujete, da budete što kompaktniji, jedinstveniji kako bi ponuda bila što veća, kako bi mogli nastupati na sajmovima, eventualno izvoziti med, kazao je Joković. On je posjetiocima preporučio

da kupuju med od prepoznatljivih proizvođača, jer time pomažu razvoj pčelarstva u Crnoj Gori i ujedno suzbijaju svaku moguću zloupotrebu. Joković je kazao da je Ministarstvo poljoprivrede za narednu godinu planiralo niz linija podrške kojima će pomoći pčelarima koji to zaslužuju kao jedna od najuređenijih organizacija u poljoprivrednoj proizvodnji i uputio im riječ podrške da nastave pametno i odgovorno kao pčela.

-Dakle, vrata i Udruženja pčelara i Ministarstva poljoprivrede, posebno sektora za pčelarstvo, su uvijek otvorena i to je vaša druga kuća, pa stoga budite slobodni da svratite, tražite, predložite, donosite ideje, a mi smo tu da sprovedemo ono što će doprinijeti povećanju vaše proizvodnje, vaših prihoda, jer na kraju, iako radimo sa puno ljubavi kada je u pitanju pčelarstvo, radimo i da imamo određeni profit. Znam da pčelarstvo nije neki unosan posao, ali je jedna od najljepših proizvodnji. Vidimo ovdje, kako one koji su u pčelarstvu desetak godina, tako i starije ljude koji su u sjajnoj kondiciji i formi što pokazuje da je pčelarenje ne samo zadovoljstvo, već i koristi zdravlju. Med jeste i hrana i lijek, pomaže

bolesnima, podržava zdrave pa eto, još jedan poziv da zajedno iznalazimo najbolja rješenja kako bismo pomogli pčelarima, zaključio je ministar.

U kulturno umjetničkom programu učestvovali su Branka Zečević i Folklorni ansambal Crna Gora. Druženje je zatim nastavljeno u ekskluzivnom restoranu "Piramida"

IZLAGAČI

Pored meda i pčelinjih proizvoda, i na ovom sajmu u ponudi su bili čajevi i sokovi, kao i aronija, svježa i sušena. Izlagač iz Rožaja Bakir Husić kaže da su u sve poslove uključeni svi članovi porodice.

-Na ovom štandu imamo pčelinje proizvode kao i proizvode s naše plantaže aronije o kojoj brine čitava porodica. Imamo oko 1000 stabljika aronije koja je ove godine baš dobro rodila. Tradicija je, ipak, pčelarstvo kojim se otac bavi već 35 godina, tako da u ponudi imamo med, preparat za prostatu na bazi meda, propolisa, badema, brazilskog oraha i naravno, nudimo i propolis, kaže Bakir i dodaje da pčele zimi borave u Tuzima kod Podgorice, dok su ljeti na planinama kod Rožaja. Prema njegovim riječima, kada je med u pitanju, ne pamti dobru godinu od 2015. a kao razlog navodi da se sve manje ljudi bavi poljoprivredom.

-Nema stoke, trava ne može da se regeneriše, samim tim pčele nemaju šta da pasu, nemaju nektar, kazao je Husić.

Marijan Gojković, pčelar uz Čačka se na sajmu u Podgorici pojavljuje više od dvije decenije.

-Ovdje se pojavljujem 23. ili 24. put, naprije zato što volim da se vidim sa kolegama, prijateljima, našim stalnim kupcima, tako da mi je zadovoljstvo da, zajedno sa suprugom, budem učesnik ove manifestacije. Proizvodimo sve pčelinje proizvode, med, mliječ, polen, propolis. Ova godina u Srbiji je bila jedna od boljih, a to se može vidjeti i po šest vrsta meda. Krenuli smo od uljane repice, bagrema, livade, lipe, suncokreta, tako da smo zadovoljni. Što se tiče prodaje, svi znamo da je malo kriza, malo su se cijene povećale i gotovo su izjednačene u Srbiji i Crnoj Gori. Ipak, nadam se

da će biti prodaje za naše stalne kupce, jer nudimo široku lepezu proizvoda, a ja sam, inače, uvijek zadovoljan, kaže Gojković. On napominje da predstavlja šestu generaciju u porodici koja se bavi pčelarstvom.

-Ja sam od sedme godine, dakle preko 50 godina, u pčelarstvu. Bez obzira na to, smatram da je stalna edukacija neophodna i treba pratiti dešavanja i u svijetu i kod nas. Volim da pomazem mladim pčelarima, tako da sam ove godine poklonio petnaestak rojeva, i takođe, volim kad pogledam sad 3-4 pčelara koji su dostigli između 50 i 100 košnica za nekih par godina, a da kažem da su radili po mojim savjetima. Ja kažem uvek što je najbitnije. Svi mi radimo slično, a ipak različito. Ja radim na svoj način, možda je to dobro, možda nije. Pitajte, zatim, nekog drugog kolegu, pročitajte nešto drugačije, pa probajte. Ono što je za mene dobro, možda drugome nije. On radi sasvim drugačije, jer smatra da je to za njega najbolje, tako da uvijek treba pitati više pčelara, pa tek onda krenuti u neku proizvodnju, zaključio je Gojković.

Vladimir Kovačević, Danilov-gradanin, prvi je put na sajmu i zadovoljan je, kako organizacijom, tako i brojnošću.

-Tek pet godina sam u pčelarstvu

i za sada imam četrdesetak društava. Pčelarim u Pješivcima, opštini Danilovgrad, a ljeti društva selim na Goliju, na 920 mnv. Pored mene, u posao pčelarenja je uključena čitava porodica, a s obzirom da nemamo iskustva kao možda ostale kolege prisutne na sajmu, sve to nam predstavlja, kako izazov, tako i veliko zadovoljstvo. Ova godina je bila dobra, a kada je u pitanju plasiranje proizvoda, nemamo problem. Za sada, pored meda, proizvodimo propolis, a za naredni period planiram da proširim paletu proizvoda koju ćemo ponuditi tržištu, kazao je Kovačević.

Milorad Globarević je pčelar iz Podgorice koji je, kako kaže, učesnik od prvog sajma organizovanog prije tri decenije.

-Dugogodišnji sam izlagač na sajmovima u Crnoj Gori i zemljama bivše Jugoslavije. Na početku sam izlagao pčelarsku opremu, a kasnije pčelinje proizvode.

Trudim se da to što radim bude na jedan fin, kvalitetan način, da štand bude lijepo uređen i prijatan i kupcima i posmatračima. Ovo su manifestacije gdje potrošači mogu da kupe prave

proizvode, prirodne, domaće i gdje prodavci stižu svoje mušterije. Dobro bi bilo da ovih programa bude što više. Mislim da bi ovim poslom trebalo da se bave mladi ljudi, jer na njima je budućnost i napredak, a ovdje vidimo mnogo starijih, što nije dobro, kazao je Globarević dodajući da se pčelarstvom bavi zajedno sa suprugom.

-Mi to radimo iz nekog hobija i ujedno koristi, i tvrdim kao dugogodišnji izlagač, pčelar i nekadašnji privrednik da mladi ljudi porodično mogu da žive od bavljenja pčelarstvom, mada mnogo toga zavisi od same prirode na što mi ne možemo uticati, kaže on. Globarević ističe da ne pamti da je neka prethodna godina dala veću količinu meda na sjeveru gdje on pčelari, a u pitanju je Gornja Brezna u Pivi, dok u Lješanskoj nahiji na stacioniranom pčelinjaku nije bilo meda.

-Niko u Lješanskoj nahiji nije vrcao med. To se ranije nije dešavalo. To su neke vremenske prilike koje mi ne možemo da promijenimo. Mi se trudimo da uradimo sve što treba, ali priroda čini svoje. Ipak, čovjek mora da bude uporan, da istrajava u tome čime se bavi, da se trudi, jer bez rada nema ništa, kaže on. Prema njegovim riječima, sve što proizvedu to i prodaju.

-Možda bi bilo bolje da to plasiramo u pojedine trgovačke radnje, ali to radimo većinom na kućnom pragu,

zatim na ovakvim manifestacijama ili kada je sezona u punom jeku kao i na primorju. Korona je prethodne dvije godine učinila svoje, ali u suštini smo zadovoljni i količinom i prodajom ove sezone, što nije bilo uvijek, kaže on.

Globarević se osvrnuo i na prethodni period kada je bio, na poziv Ministarstva poljoprivrede, učesnik sajma održanog u saradnji sa Italijom i Albanijom u avgustu.

-Tada smo bili izuzetno zapaženi, čak smo dobili nagradu za najljepši štand od Ministarstva poljoprivrede, nakon čega smo od njih dobili poziv da ih predstavljamo na Međunarodnom sajmu u Mostaru gdje je bilo 16 izlagača različitih djelatnosti iz Crne Gore. Tamo smo bili izuzetno primljeni. Ja sam tom prilikom dobio zlatnu medalju za med, dva predstavnika Crne Gore su takođe dobila zlatne medalje za vina, a jedan za sokove. Pored nas, na sajmu je učestvovala i Kuća meda koja je predstavljala svoje proizvode, međutim, u časopisu je pisano samo o njima, dok nas niko nije pomenuo. Bili smo veoma zapaženi i smatram da smo na pravi način predstavili, kako Državu, tako i Ministarstvo, pa je bilo za očekivati da budemo pomenuti u tekstu.

O tome se moralo povesti računa, jer smo na kvalitetan način predstavili Državu, zaključio je Globarević.

G.M.

OBEZBIJEDITI SIGURNO PREZIMLJAVANJE

Novembar je mjesec mirovanja pčela, jer u košnicama uglavnom nema legla i potrošnja hrane je vrlo mala. Manji broj uginulih pčela, koje se eventualno primijete u košnici, ne treba da zabrinjava pčelare početnike. To su najčešće stare pčele ili pčele koje su se udaljile od klubeta i smrzle tokom noći. Pčelari koji su možda zabrinuti za stanje u nekoj košnici, mogu je otvoriti, pogledati i uraditi neku nužnu intervenciju, eventualno približiti neki ram sa medom bliže klubetu ili izmaći prazan ram iz centra klubeta. To može znatno da pomogne sigurnijem prezimljavanju društva u slučaju kritičnih zaliha hrane, ali ne bi trebalo da uđe u redovnu praksu pčelarenja, jer predstavlja veliko uznemiravanje pčelinjeg društva, posebno ako temperature nijesu dovoljno visoke. Dakle, može se raditi samo u posebnim slučajevima.

Posmatranjem leta košnica može se vidjeti da li su miševi, rovčice ili

drugi glodari ulazili i remetili mir pčela. Ako jesu, na poletaljkama će biti više izmrvljenog saća ili izgrickanih pčela. Ako se primijeti, pri sunčanom i toplom danu, da je ispred neke košnice neuobičajeno velika aktivnost pčela, to može biti znak da je nastala grabež. Društvo u takvoj košnici je najčešće stradalo i tuđe pčele raznose med. Takvu košnicu treba zatvoriti, a ramovi sa medom se mogu staviti u druge košnice, s kraja, ako stradalo društvo nije imalo simptome neke zaraze. Ipak, ne treba svako intenzivno izlijetanje miješati sa slučajem grabeži, jer se često radi o izlijetanjima pčela poslije kišnih i hladnih dana, a tokom zime, sa proćisnim letovima. Vjetar je velika opasnost za prezimljavanje pčela. Čak može nanijeti veću štetu od snježnih padavina i veoma niskih temperatura. Zbog toga svaki pčelar treba još jednom u novembru da provjeri položaj svojih košnica i ne dozvoli da vjetar duva u leto. Ako već ima vjetra na pčelinjaku,

onda je najbolje da duva sa zadnje strane košnica. Ograda odakle vjetar duva treba da bude visoka najmanje dva metra. U suprotnom se mora leto zaštititi, a pčelar treba sam da osmisli zaštitu i napravi zaštitnik leta a za to je najpodesniji ter-papir. Ptice su dosta prisutne u zimskom periodu na pčelinjaku. Razne su metode i načini borbe protiv njih, a jedna od vrlo efikasnih i sigurnih, i samo na prvi pogled skupih, jeste ter-papir kojim se košnice oblažu. Ter-papir izvanredno štiti zajednice, ali i košnice od ptica, vjetra i ostalih vremenskih nepogodnosti. Zajednice se u proljeće brže razvijaju, a košnice traju mnogo duže.

UTOPLJAVANJE

Postoji mnogo suprotnih mišljenja o načinu i materijalu utopljanja koje može biti spoljne i unutrašnje i zavisi od toga da li hoćemo da

ga sprovodimo iznutra ili spolja. Utopljavanje može biti i kombinovano. Ni najsavremenije utopljanje ne može da nadoknadi nedostatak hrane a ni da zaštiti izrazito slabo društvo. Ako ih ne utoplamo pčele će trošiti više hrane, što u nenormalnim zimama, bez pravovremenih pročišnih izleta može imati štetne posljedice. Kada su zime sa normalnim klimatskim prilikama pčelinja društva koja nijesu posebno utopljena mogu normalno prezimiti. Jaka pčelinja društva, sa dovoljno kvalitetne hrane mogu jednako dobro da prezime u košnicama izgrađenim od debelih ili tankih dasaka, jedino što će u košnicama od tanjih dasaka potrošnja hrane biti nešto veća. Bez obzira što se ovo odnosi samo na debljinu materijala od koga je napravljena košnica, slikovito nam ilustruje vrijednost jačine pčelinjeg društva i količine hrane za uspješno prezimljavanje. Ipak ne možemo negirati značaj potrebe utopljanja, zato što nam nije svejedno da li će pčelinje društvo potrošiti više ili manje meda i da li će pred kraj zime ranije ili kasnije krenuti leglo. Bez obzira na sve, košnice treba utopiti. Za nastavljачe je jednostavnije i jeftinije rješenje upotreba novina. Većina pčelara iznad poklopne daske ili zbjega stavlja prazan polunastavak u koji stavlja deblji sloj novina, zato što se najveći dio toplote može izgubiti baš preko gornjeg dijela košnice. Osim ovoga u principu ne čine nijedno drugo utopljanje. Neki pčelari približavaju košnice jednu do druge, a između njih stavljaju sijeno, slamu, stiropor ili neki

drugi izolacioni materijal. Na tako približene košnice odozgo stavljaju terpapir koji se posebno pričvršćuje. Ovaj način uzimljanja je prikladan za hladnije predjele kao u Kanadi, Rusiji i drugim zemljama gdje su zime oštre i dugotrajne dok kod nas nije to potrebno. Slabiji nukleusi (po dva u jednom LR nastavku) i slabija društva uzimljena u jednom nastavku, stavljaju se iznad normalnih društava, da bi koristila njihovu toplotu. Ovo isto treba raditi u sistemu uzimljanja dvojnih društava.

Opšte uzeto, treba reći da prekomjerno utopljanje donosi više štete nego koristi, jer dolazi do povećanja vlage i pojave plijesni. Zaštita od vjetrova naročito je važna u zimskom periodu zato što hladni sjeverac i istočni vjetar rashlađuju košnice. Poželjno je da se košnice nalaze na mjestu koje je zaštićeno od takvih vjetrova. Čak i ograda od letvica ima uticaj na smanjenja udara vjetrova. Kada ne postoji nikakva prirodna prepreka poželjno je da se na košnice sa zadnje strane prislone salonit ploče ili da se oblože terpapirom. Sve vrste vještačkih ograda ne smiju da dodiruju košnice kako se pčele ne bi uznemirile. Ukoliko se košnice nalaze na prostorima gdje vjetrovi nijesu česta pojava, posebna spoljna zaštita nije neophodna. Poklopce košnica treba opteretiti nekim kamenom ili ciglom, da ih ne bi podigao ili prevrnuo iznenadni nalet vjetra. Po potrebi neku košnicu premjestiti. U novembru to se može učiniti bez posebnih priprema, jer pčele izlijeću veoma malo ili nimalo.

VLAGA I ZAGUŠLJIVOST

Ovdje odmah treba reći da hladno vrijeme košnicama ne smeta toliko koliko im smeta vlaga i zagušljivost. Zato se mora obezbijediti dobro provjetranje košnica, a to znači omogućiti gornju ventilaciju. Griješe svi oni koji košnice tako zaštićuju i utopljavaju da kroz njih ne struji svjež vazduh. U tako prigušenim košnicama pčelinja društva ne žive već robuju i lako obolijevaju od nozeme. Koliko je pčelinjem društvu potreban čist vazduh najbolje pokazuje to što se prvo proljećno leglo javlja do samog ljeta, praktično u najhladnijem dijelu košnice.

Poznato je da pčele dobro podnose suv hladan vazduh. Međutim, vlažan vazduh za njih je veoma važan u vrijeme prezimljavanja. Vlažan vazduh stvara se sagorijevanjem meda tokom zime. U nedostatku dobre ventilacije zadržava se u košnici, kondezuje i vlaži zidove košnice, saće i same pčele. Sve ovo štetno djeluje na sposobnost pčelinjeg društva da uspješno prezimi.

Suvišna vlaga uspješno može da se ispusti kroz poklopne daske u prostor za utopljanje, kao i otvaranjem dva leta na košnici. To je neophodno činiti jer loša ventilacija doprinosi da se vodena para na stranicama košnice i poklopne daske kondenzuje u vodu. To izaziva pojavu plijesni na polenu i starom saću. Uz to, uznemirava pčele i izaziva njihova uginuća.

Tokom novembra pčelama je često neophodna dopuna zaliha hrane. Jaka pčelinja društva od novembra do januara potroše oko šest kilograma meda. Međutim, slabija društva tokom ovog perioda potroše više hrane. Upravo zato pčelar je u novembru primoran da takvim zajednicama dopuni zalihe hrane. Takvim društvima treba dodati po jednu pogaču ili kolač čvrste šećerne mase. Kolač količinski ne treba da je teži od dva i po kilograma, ali je za zimski život pčela veoma značajan. Što je najvažnije pristupačan je cijelom klubetu i ne sadrži nesvarljive materije. Kolač pčelama treba dati sredinom novembra kada pčele počinju da obrazuju zimsko klube.

ZAŠTITA OD VJETROVA I PTICA

Iskusni pčelari kažu da je vjetar velika opasnost za prezimljavanje pčela. Čak može nanijeti veću štetu od sniježnih padavina i veoma niskih temperature. Zbog toga svaki pčelar treba još jednom u novembru da provjeri položaj svojih košnica i ne dozvoli da vjetar duva u leto pri zimovanju. Ako već ima vjetra na pčelinjaku, onda je „najbolje“ da duva sa zadnje strane košnica! Ograda (taraba) odakle vjetar duva treba da bude visoka najmanje dva metra. U suprotnom se mora leto zaštititi, a pčelar treba sam da osmisli zaštitu – zaštitnik leta, ter – papir i slično.

Takođe, ptice su dosta prisutne u zimskom periodu na pčelinjaku. Razne su metode i načini borbe protiv njih, a jedna od vrlo efikasnih i sigurnih, i samo na prvi pogled skupih, jeste ter-papir kojim se košnice oblažu. Poslije višegodišnjih eksperimenata i praktičnih primjena došlo se do zaključka da ter-papir izvanredno štiti zajednice, ali i košnice od ptica, vjetra i ostalih vremenskih nepogodnosti. Samim tim zajednice se u proljeće brže razvijaju, a košnice traju mnogo duže.

Šećerni kolač se sprema od pet djelova šećera i jednog dijela tople vode. U toplu vodu postepeno se sipa šećer i miješa sve dok ne dobije ujednačenu masu. Tada sve to se stavlja najprije na slabu, a potom jaču vatru i stalno miješa, sve dok dobijena tečnost

ne počne da vri.

Poslije minut-dva vrenja i miješanja, druga osoba uzima malu količinu tečnosti i stavlja u hladnu posudu i miješa je da se brzo ohladi. Sirup koji je ostao na vatri neprestano se mora miješati. Ako se mala količina

tečnosti zgusne i postane bijela, a pri tome se ne lijepi za prste, znak je da je sirup dovoljno kuvan. Tada se stavlja u drugi sud s hladnom vodom. Ovako ukuvanom sirupu na svaka dva i po kilograma dodaje se sok od jednog limuna i dobro izmiješa.

DOPUNA ZIMNICE

Tokom novembra pčelama je često neophodna dopuna zaliha hrane. Jaka pčelinja društva od novembra do januara potroše oko šest kilograma meda. Međutim, slabija društva tokom ovog perioda potroše više hrane. Upravo zato pčelar je u novembru primoran da takvim zajednicama dopuni zalihe hrane. Takvim društvima treba dodati po jednu pogaču (kolač) čvrste šećerne mase. Kolač količinski ne treba da je teži od dva i po kilograma, ali je za zimski život pčela veoma značajan. Što je najvažnije pristupačan je cijelom klubetu i ne sadrži nesvarljive materije. Kolač pčelama treba dati sredinom novembra kada pčele počinju da obrazuju zimsko klube.

Šećerni kolač se sprema od pet djelova šećera i jednog dijela tople vode. U toplu vodu postepeno se sipa šećer i miješa sve dok ne dobije ujednačenu masu. Tada sve to se stavlja najprije na slabu, a potom jaču vatru i stalno miješa, sve dok dobijena tečnost ne počne da vri. Poslije minut-dva vrenja i miješanja, druga osoba uzima malu količinu tečnosti i stavlja u hladnu posudu i miješa je da se brzo ohladi. Sirup koji je ostao na vatri neprestano miješa. Ako se mala količina tečnosti zgusne i postane bijela, a pri tome se ne lijepi za prste, znak je da je sirup dovoljno kuvan. Tada se stavlja u drugi sud s hladnom vodom. Ovako ukuvanom sirupu na svaka dva i po kilograma dodaje se sok od jednog limuna i dobro izmiješa.

VAGA

Mjerenje težine košnica pred zimu daje podatke o zalihamu, krajem zime o potrebnom dodavanju hrane i za vrijeme paše o unosu nektara. Mjerenje težine košnica pčelarima pruža podatke na osnovu kojih se može pomoći pčelinjim društvima. Težina košnice u jesen je pokazatelj pripremljenosti društava za zimu. Ako od težine košnice sa pčelama i hranom oduzmemo težinu prazne košnice sa praznim okvirima, dobićemo razliku koja predstavlja količinu zaliha hrane i pčela. Poželjno je da ta razlika iznosi 17 do 20 kilograma. Krajem zime mjerenjem težine košnica, utvrđuje se koliko treba dodati hrane. Za vrijeme paše na ovaj način se može saznati o intezitetu unosa nektara. To omogućuje

ČIŠĆENJE LETA

Gornja leta na košnicama ne treba zatvarati, mogu se tokom cijele zime ostaviti otvorena, što će biti jako korisno pčelama zbog svježeg vazduha i prilikom zimskih proćisnih letova. Pčelari koji imaju žičane podnjače praktikuju dvojaka rješena-ostavljaju ih otvorenim, kao i suprotno-zatvaraju ih tokom zime. Otvorene podnjače će nešto povećati potrošnju hrane preko zime, ali neće štetiti srednjim i snažnim društvima, dok se kod slabijih društava mogu zatvoriti. Postoji i suprotno mišljenje o žičanim podnjačama. Pojedini pčelari su ne samo protiv otvorenih podnjača, nego čak potenciraju i sužavanje donjih leta (pa i zatvaranje) tokom zime, s tim da gornja leta budu otvorena. Svaki pčelar sam treba da odluči šta će od toga da primijeni, a jedan od savjeta je da možda isproba i više različitih postupaka. Čišćenje leta od uginulih pčela je jedna od važnih obaveza pčelara. Na taj način olakšavamo posao pčelama. Dobro bi bilo da, kada god vidite umrlu pčelu na letu, da je pokupite u neku vrećicu, pogotovo ako ih ima više, i zakopate ili spalite. One mogu biti prenosioci oboljenja.

pravovremeno proširivanje košnica dodavanjem nastavaka. Za mjerenje težine košnica obično se koriste pčelarske vage, posebno konstruisane za ovu namjenu. Međutim, one nijesu baš jeftine. Ovakve vage obično se postavljaju ispod jednog kontrolnog društva. Na osnovu promjena težine tog jednog društva donosi se zaključak o stanju na cijelom pčelinjaku. Ali, društva na pčelinjaku obično nijesu uniformna.

Da bi se izmjerila težina svih društava potrebno je da se svaka košnica donese do vage i vrati na svoje mjesto. To je veoma naporan posao i zahtijeva bar jednog pomoćnika. Takođe, ove vage su podložne kvarenju pod uticajem vlage. Da bi se dobila što preciznija tačnost mjerenja, košnice treba podizati sa strane odnosno bočno, a ne sprijeda i otpozadi. Potrebno je samo da su bočne strane podnjače oslonjene na postolje ili da leže na čvrstoj podlozi.

ODBRANA OD VAROE

Svima je veoma dobro poznato kakva je napast varoa, pa ko od pčelara to olako shvata, ima i velikih problema na pčelinjaku. Zato se mora vrlo ozbiljno prići odbrani pčelinjih

zajednica i poštovati usvojenu strategiju i preporuke o dobroj pčelarskoj praksi u borbi protiv ovog opakog krpelja. Ako je urađen tzv. ljetnji tretman, dakle u julu i avgustu ili eventualno u septembru, što kod naših pčelara nije rijedak slučaj, vrlo važno je obaviti tretiranje u ovom mjesecu. Opravdan razlog za to je što tada uglavnom nema legla u košnicama pa se sva varoa nalazi na pčelama. U pčelarskom žargonu se kaže zadati „završni udarac“ varoi. Naime, sve više je onih koji ovaj završni udarac varoi zadaju oksalnom kisjelinom. Mnoge prednosti joj daju primat, kao na primjer, veoma je jeftina, skoro bezopasna po pčelara i pčele, ne ostavlja rezidue u vosku, medu i propolisu, a brzo i lako se vrši tretman. Pošto se dobar dio pčelara plaši da to uradi i zaboravlja recept, evo postupka za njegovo spravljanje. Potrebno je napraviti šećerni sirup u odnosu 1:1 na sljedeći način: Izmiješati 600 mililitara destilovane vode i 600 grama šećera u kristalu. Kada se šećer i voda sjedine (dobije se količina nešto manja od litra), sirup blago zagrijati (35-40°C) i sipati u flašu od litru i po, sa širokim otvorom. Zatim pomoću napravljenog lijevka usuti 35 grama dihidrata oksalne kisjeline u kristalu. Zatvoriti i snažno izmuckati da se kristali rastvore. Oksalnu kisjelinu je najsigurnije kupiti u veterinarskim apotekama. Tretiranje vršiti na temperaturi manjoj od 10 oC jer tada pčele ne izlijeću, špricom od 50 mililitara i pričvršćenom dužom cjevčicom, može od dječijih sokića tako da se lako ulazi u ulicu između satonoša, u količini od 5 mililitara po punoj ulici pčela. Dakle, prema procjeni pčelara, koliko punih ulica toliko puta po 5 mililitara, a u manje pune, manju količinu! Oksalnom kisjelinom se pčele tretiraju samo jednom, a padanje varoe se prati u narednom periodu!

Kao zaštitu pri tretiranju, treba nositi rukavice, imati balon vode na pčelinjaku, a maska nije neophodna. Sa navedenim završnim i prethodno pravilno obavljenim ljetnjim tretmanom, pčelar nema potrebe da u proljeće stavlja bilo kakva sredstva, već mirno da sačeka sljedeći ljetnji tretman.

izvor: pčelarska literatura i sajtovi

Praznik meda u gradu pod Trebjesom

U Nikšiću je, po tradiciji, medu i pčelama u čast posvećen poseban dan. Na platou ispred robne kuće “Nikšićanka”, članovi nikšićkog pčelarskog udruženja su priredili izložbu koja je okupila rekordnu brojku od 39 uzornih domaćina. Našla se tu pored meda i čitava lepeza ostalih pčelinjih proizvoda, kao i četiri štanda sa opremom i priborom za rad pčelara. Manifestacija je privukla veliki broj posjetilaca koji su mogli da se namire sa izuzetno kvalitetnim proizvodima, jer je izložba imala i prodajni karakter. Pohvalno je svakako što PO Nikšić ovu manifestaciju tako uspješno organizovao,

da je ovoga puta bila rekordna, a po riječima sekretara Ratka Aleksića može se okarakterisati i kao najveća regionalna izložba meda, prerađevina od meda i pčelarske opreme.

Inače, manifestacija „Septembarški pčelarski dan meda”, koja se u Nikšiću održava već duže od četvrt vijeka, bila je po svemu praznična, čemu su doprinijeli ljubazni izlagači nudeći posjetiocima da, pored meda i priganica, probaju rakiju, medovinu, vino, razne likere...

Ovim povodom prisutnima se prvo obratio Vojin Đukanović, predsjednik Skupštine pčelarskog društva Nikšić, posebno pozdravljajući uvažene goste, izlagače i

predstavnike pčelarskih organizacija iz drugih gradova Crne Gore, predstavnike sredstava informisanja i prisutne građane.

-Ovo je tradicionalna manifestacija koja se organizuje dugi niz godina i ona pokazuje da smo u ovoj djelatnosti u stalnom usponu. Napominjem da je naša pčelarska organizacija najbrojnija i jedna od najorganizovanijih u Crnoj Gori, pa se nadam da ćemo i u narednom periodu biti još bolji. Ova je pčelarska godina na području naše opštine bila bogata prinosima, ali je doprinijela da se brojni pčelari uz osnovnu djelatnost bave preradom voća, pa uz proizvode od meda na štandovima ima raznih rakija, soka, džemova, sušenog voća, rekao je Đukanović i izrazio zahvalnost svima na pomoći u organizaciji ove manifestacije.

VEĆA PODRŠKA

Predsjednik SPOCG Radule Miljanić je uputio pozdrave prisutnima, a onda između ostalog naglasio sljedeće: Ljepota pčelarstva jeste u zbližavanju ljudi i promociji vrijednosti koje pčela kao savršeno biće ostvaruje i doprinosi u održavanju čovječanstva. Naša zajednička obaveza je da negujemo i održavamo vrijednosti pčele i da stvaramo pretpostavke za unapređenje crnogorskog pčelarstva. Zahvaljujući pomoći resornog Ministarstva, uslovi za pčelarsku

proizvodnju su svake godine sve bolji. Komunikacija sa udruženjima je izuzetno dobra, a raduje sve veći broj novih pčelara, posebno mladih, kazao je Miljanić. Miroslav Cimballević, direktor Direktorata za poljoprivredu, uz sdačnu dobrodošlicu, naglasio je da se kroz razne programe pruža podrška pčelarima, pa će u narednoj godini ta podrška biti još veća.

Manifestaciju je podržala Opština Nikšić, a šef kabineta Predsjednika, Marko Perućica je izjavio da pomoć poljoprivrednim proizvođačima, a time i pčelarima neće izostati u narednom periodu. Manifestaciju "Septembarski pčelarski dan meda-Nikšić 2022" otvorio je Vladimir Joković, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. On je u svom obraćanju istakao da će svi pčelari uvijek imati podršku u cilju poboljšanja proizvodnje. Vrata MPŠV su za pčelare uvijek otvorena. Treba da vidimo šta zajedno možemo uraditi da se poboljša proizvodnja meda do nivoa da ga bude dovoljno u Crnoj Gori, ali i za izvoz, jer je nadaleko poznat po svom kvalitetu, rekao je Joković

Nakon toga su uvaženi gosti posjetili sve izložbene štandove i porazgovarali sa pčelarima koji su bili pokraj lijepo aranžiranih stolova. Na kraju je organizator Manifestacije u elitnom restoranu "Kastel" priredio ručak, najprije za goste i predstavnike pčelarskih društava, a kasnije za sve izlagače.

IZLAGAČI ZADOVOLJNI

Vrijedni bračni par Marina i Radoman Babović su izložili čitavu lepezu proizvoda koju su činili med livadski, med u saću, med sa borovnicom, aronijom i propolisom, rakija medovača, loza, kleka, medovina, sokovi od aroni-

je, borovnice, drenjine, divljeg nara, šumske maline, pa slatko od borovnica, aronije, zatim džem od dunja i drenjina.

Imamo dva pčelinjaka, u Glibavcu, gdje nam je kuća, ali i dio u Konjuhe kod Berana. Gajimo pedeset svinja, pa posla ne fali, riječi su Marine Babović.

Brano Jovović je ponudio primorski i planinski med. Primorski med je iz Miločera i Svetog Stefana, a planinski iz područja Čeva i Lukavice. Saopštio nam je da je od oko 70 društava izvrcao u prosjeku po 16 kilograma meda, pa je zadovoljan kao nikad.

Slobodan Radović je dobro poznato ime među crnogorskim pčelarima. Odavno je u poslu uzgajanja selekcionih matica. On inače ima oko 60 društava, ali se Radović na izložbi predstavio sa pčelarskom opremom. U taj biznis je ušao tek prije godinu dana. U ponudi ima kompletnu pčelarsku opremu: košnice, vrcaljke, topionike, zaštitnu odjeću, pribor i alat, posude, sirup i pogače, vosak, lijekove i stručnu literaturu. Praktično sve što je potrebno za pčelarenje. Konkurencija u ovoj oblasti je velika, ali je i zdrava. Meda ove godine ima dosta, i sa nikad manje rada nijesam imao više meda, kazao je Radović.

Kilibarde su čuvena pčelarska porodica iz Banjana. Ovoga puta izložba u Nikšiću nije prošla bez njih, a domaći med iz Banjana sa propolisom izložio je Milan sa suprugom. Zadovoljan je bio prodajom, jer

ima stalne kupce u našem gradu.

Dr Dušan Martinović sa ćerkom Milicom je izložio, pored meda, medovine, voska i propolis kapi kao i kvalitetne raki-je, jabukovaču, krušku, šljivu, dunju, lozu i medovaču. Ima dobar voćnjak u Gornjem Polju, gdje su mu pčele, mada ih ljeti seli u Dugu.

Nastavnica Olja Krivokapić, mlada pčelarka iz Lukova je dobro ovladala tehnikom pčelarenja. Sa 30 društava i ovogodišnjim prihodom meda od 15 do 18 kg po društvu je zadovoljna. Olivera je izložila med, med u saću, med sa orasima, sa maslom, limunom, čuvarkućom, rakiju međušku, propolis sprej i propolis kapi.

Ratko Aleksić iz Rudina sa trinaestogodišnjim sinom Petrom je redovan izlagač na nikšićkim manifestacijama meda, a ujedno je i sekretar PO. Veliki je entuzijasta koji uvijek "povuče" najveći teret u svim aktivnostima udruženja pčelara. Na njegovom štandu, na kojem je usluživao Petar, bili su izloženi med, med u saću, perga i propolis.

Gazdinstvo Nikčević, iz prigradskog naselja Kličevo, koje vodi vrstan domaćin Rajko sa sinom, ponudilo je meda, meda u saću, medovine, propolisa, sokova i voćnih proizvoda.

Vesko i Persa Radišić bili su jedini pčelari iz cetinjske opštine na nikšićkoj smotri. Ovo Gazdinstvo se predstavilo sa medom, rakijom i vinom. Bili su veoma zadovoljni u društvu nikšićkih pčelara i sigurno će ponovo doći.

B.K.

NIKŠIČKI PČELARI POSJETILI 48. MEĐUNARODNI SAJAM "TAŠMAJDAN 2022"

Po tradiciji, u prvoj nedjelji oktobra, Društvo pčelara Beograd organizuje Međunarodni sajam pčelarstva. Ovogodišnji MSP „Tašmajdan 2022“ nijesu zaobišli nikšićki pčelari, naprotiv, njih 30 su posjetili ovu masovnu pčelarsku priredbu, na kojoj su mogli da nauče nešto novo, dokupe dio opreme, pribora, lijekova, druže se sa vrsnim profesorima i pčelarima i razmijene iskustva u radu, te odslušu stručna predavanja. Ovo je samo potvrda da su nikšićki pčelari u toku sa svim savremenim trendovima u pčelarskoj praksi.

Osvrćemo se na 1. oktobar kada su pčelari bili na sajmu u Beogradu, po mnogima najvećem u Evropi, kojeg, za pet dana trajanja, obiđe oko 120.000 posjetilaca, ne samo iz Srbije, nego i drugih zemalja okruženja. Oni su mogli da posjete brojne štandove sa pčelinjim proizvodima od svih vrsta meda (livadski, planinski, šumski, bagremov, od suncokreta, uljane repice, u saću, sa kombinacijom bobičastog voća...), propolis, polen, melemi, pomade i

Upoznati sa najnovijim dostignućima

sl. Zatim su imali priliku da posjete proizvođače pčelarske opreme i kupe stručnu literaturu. Cijena izloženog meda se kretala od 1.000 do 1500 din (od 9 do 14 eura).

O utiscima sa Sajma “Tašmajdan 2022”, Ratko Aleksic, sekretar PO Nikšić, rekao je sljedeće: „Posjeta Sajmu, našim pčelarima uvijek je dobrodošla, jer na jednom mjestu mogu kupiti najkvalitetniju i najjeftiniju opremu, ramove, literaturu i lijekove.

Dio opreme se inače mora obnavljati, jer se radi o potrošnom materijalu. Bilo je vremena, pa je grupa naših pčelara odslušala predavanje o izimljavanju pčela i inovacijama u toj oblasti. Mnogi su razmijenili iskustva i razgovarali sa pčelarima iz drugih sredina, kako o prinosima, tako i o najboljim tretmanima pčela u zaštiti od varoe i drugih bolesti.”

B.K.

BLAGOVREMENO ZAZIMLJAVANJE PČELINJIH DRUŠTAVA

Krajem septembra i početkom oktobra, održan je Međunarodni sajam pčelarstva na beogradskom Tašmajdanu, koji je obuhvatio izložbu pčelarskih proizvoda i pčelarske opreme. Pored brojnih izlagača i posjetilaca iz skoro svih evropskih država, ovoj jedinstvenoj smotri savremenih dostignuća iz domena jedne od prioritetnijih grana poljoprivrede, zatim prezentaciji kvalitetne i zdrave ekološke hrane i edukaciji uglednih stručnjaka za ovu oblast, prisustvovali su i nikšićki pčelari, njih 30 iz grada pod Trebjesom. Oni su, takođe, pratili predavanja istaknutog pčelara iz Srbije Slobodana Cvetkovca, koji je govorio na temu zazimljavanja pčelinjih društava i novitetima u pčelarstvu.

On je saopštio svoja iskustva na način kako to vidi i radi u svom uljaniku. – Svaki iskusniji pčelar ima svoju tehniku pčelarenja, pa i razne metode pripreme pčela za zimovanje. Zato je dobro čuti i iskustva drugih pčelara iz regiona, kako bi se možda nešto i prihvatilo od tih iskustava. Zazimljavanje je jedna od ključnih stvari u pčelarenju, jer, kako se društva uzime, takav će biti i efekat od istih. Osim onoga što uradi pčelar, vrlo je bitno i ono što urade priroda i pčele. Biologija pčela je inače

takva da milenijumima preživljavaju zimu na sebi svojstven način. Prema tome lako je zaključiti da od kvaliteta zimskih pčela zavisi i kvalitet pčelinjih društava, pa i njihovi prinosi naredne godine. Ova tema može se podijeliti u četiri cjeline i to:

- kada počinje priprema pčelinjih društava;
- stvaranje uslova za zazimljavanje;
- zamjena matica;
- utopljanje i provjetranje.

PRIPREMA

Pčele počinju pripremu za zimnicu kada počnu stvarati zalihe hrane za predstojeći zimski period, a to može

kod nekih društava početi i u maju mjesecu što je u stvari biološki ispravno. Međutim, tokom zime dolazi i do neminovnog umiranja pčela, jer u suprotnom da toga nije, ne bi bilo ni selekcije. Raspored hrane je vrlo važan za zazimljavanje pčela s obzirom da pčelinja društva tokom hladnih mjeseci potroše oko 7-8kg meda, s tim da je neophodno da u košnici ima i oko 15kg meda. Naime, pčele imaju takav instikt, da u slučaju velike količine hrane, bolje odgajaju svoje naslednice. Doduše, pojedini pčelari zazimljuju društva i sa 15 ili 25kg mada. Ima i onih koji to urade sa onoliko kilograma koliko treba, da bi se, zatim, prihranom dopunjavala zimnica. Samim tim potrebno je da društva imaju po 2kg meda po ulici. Moramo računati da prve prolječne paše počinju sa cvjetanjem bagrema. U ovom periodu ne treba dodavati sirup, jer bi to predstavljalo ubijanje pčela s obzirom da one u ovom dobu trebaju da se organizuju na odgoj naslednica, a to sve treba uraditi u avgust. Ako je pčelinje društvo oskudno sa hranom, one kalkulišu i lošije zimuju i odgajaju leglo. Vrlo je važno da pčelinje društvo ima polena, jer ako ga nema, može u košnici biti i 100kg meda, ali to društvo neće preživjeti, jer se neće izleći nove pčele. Prema ruskoj literaturi pčele se počinju pripremati za zimu u avgustu radi boljeg odgoja zimskih pčela što kod nas nije slučaj, već je to septembar i oktobar kada dobijamo najkvalitetnije zimske pčele. Kod odgoja pčela na suncokretu, treba voditi računa da se sa medom ne blokira gnijezdo, jer

će u tom slučaju imati manje prostora za leglo, a time i manje zimskih pčela. Zato treba grbavo i novo saće ukloniti iz središta legla, jer to može da bude prepreka za zalijeganje zimskih pčela. Isto tako uklanjanje varoe je vrlo važno i važno je poznavati dijagram kretanja broja ovih krpelja tokom godine. Kada pčele počinju izbacivati trutove, tada varoa, koja je bila na njima, prelazi na pčele i tada se smanjuje leglo s obzirom da ima više varoa na pčelama. One ćelije u kojima se nađu dvije varoe, mnogo su opasne, jer razvijaju veći broj takvih varoa i to leglo treba ukloniti. Tretman protiv varoe treba da traje od 12 do 15 dana, jer će tako najviše da ih otpadne. Najbolje bi bilo da u određenom regionu svi pčelari u isto vrijeme tretiraju pčele protiv varoe,

se ostvari ako pčelinja društva nemaju dovoljno hrane. Takođe, pčele ne treba hraniti sirupom u zimskom periodu i ne treba ga dirati pa makar to društvo i uginulo.

ZAMJENA MATICA

Zamjenu matica je najbolje vršiti u avgustu. Mlade tj. jednogodišnje matice se u prosjeku roje 5%, a starije sa mnogo većim procentom. Takva matica može se odgajati i u junu ili julu i treba je držati u nukleusu. Takvu maticu je najbolje sa pčelama iz nukleusa prenijeti u društvo u kojem vršimo njihovu zamjenu i tako dobijamo jako društvo i siguran prijem matice. Utopljanje pčelinjih društava ne treba obavljati zimi. Naprotiv,

one uginule se izbace iz staklenke i procijedi tečnost da bi se utvrdio broj varoa. Ako je njihov broj manji od 5% u odnosu na broj ubačenih pčela u teglu, takva društva ne treba tretirati.

NOVITETI

Na trodnevnom Sajmu prikazano je i nekoliko pčelarskih noviteta koji su nagrađeni zbog kreativnosti i praktične namjene.

Utapanje satnih osnova u ramove, Saše Jovanovića iz Despotovca (treća nagrada).

Humano skidanje rojeva na bazi aparature sa kutijom na kojoj je priključen motor sa usisnim ventilatorom, Marka Mirića iz Bjelanovca (prva nagrada).

Skidanje rojeva sa aparaturom urađenom od lijevka, plastične kante i letve, Nedeljka Markovića (druga nagrada).

Vakuum komora za prihranjivanje društava sa sirupom i u zimskom periodu, na način što se u komori postave prazno urađeni ramovi, čije se saće pomoću vakuuma iz posude sa sirupom napune sirupom. Tako napunjeni ramovi sirupom se

prenose u košnici. Autor Ljubo Rakić.

Uređaj za apiterapiju putem inhalacije i pčelinjih žaoka. Uređaj se sastoji od manje košnice sa oko 30.000 pčela, na kojoj je prikačena maska za inhalaciju, autora Božine Miljekovića koji za ovaj uređaj dobio drugu nagradu.

Takođe, korišćenje propolisa i pčelinjeg otrova se dosta često upotrebljava u medicini pa je i na tu temu obnovljeno gradivo.

Inače, Hipokrat je na bazi ovih preparata još u četvrtom vijeku prije nove ere napravio i ostavio oko petsto recepata.

Dr Dušan Martinović

naročito kada je malo cvijeta u prirodi. Tretman sa oksalnom kiselinom je najbolji kao i sa dimnim preparatima kada je temperatura iznad 12°C. Dobro je tokom stvaranja zimskih pčela, ne stimulisati maticu, kako ona ne bi previše zalijegala, jer će se u tom slučaju dobiti manji broj zimskih pčela, ali mnogo boljeg kvaliteta. Za stimulisanje je dobro raditi sa mednom kapom i to tako što treba staviti pregradnu dasku, a iza nje ramove sa medom koji će pčele zatim prenositi u mednu kapu. Neki pčelari dodaju pogaču u novembru ili decembru što nije dobro, jer zimске pčele nijesu biološki predodređene da prerađuju saharozu. To jedino može da

slabija društva treba pripajati drugim društvima, a po potrebi i eliminisati ih. Leta ne treba zatvarati, jer je u košnici potrebna adekvatna ventilacija. Na leta ne treba stavljati češljeve, jer može doći do nagomilavanja mrtvih pčela pa bi u tom slučaju ventilacija bila na minimumu, a nije isključeno da dođe i do uginuća pčelinjeg društva. Zimi ne treba dodavati pogače, već onda kada u prirodi ima polena, a on se prvo javlja na lijeskama, vrbama, drenovima i drugim medonosnim biljkama. Posebno je važna kontrola varoe u proljeće. To treba uraditi tako što se u tegli sa rastvorom detardženta i vode ubaci jedan broj pčela, a zatim

IN MEMORIAM

DRAGOMIR DRAGO TOMIĆ

Životnu, poslovnu i intelektualnu arenu zauvijek je napustio dobar čovjek, pasionirani ljubitelj pčelarstva i šaha, učitelj kojeg su voljele generacije i generacije učenika u OŠ "Božidar Vuković- Podgoričanin", Dragomir Drago Tomić. Dugo se Drago borio sa opakom bolešću, viteški i bez predaje, i kad smo se radovali njegovom ozdravljenju, tog drugog oktobarskog dana, tužan " aber" nam stiže, da je veliki radnik i borac na svim poljima, izgubio sudbinsku bitku sa životom. Četrdeset godina je učio one koji stoje na pragu života, ljudskosti, ljubavi prema knjizi, prirodi, pčelarstvu, sportu i šahu, a prvu penziju nije primio. Tužno i nepravedno. Dobra ti noć, dobri čovječe, kolega i prijatelju. Neka ti hor anđela nebeskih otpjeva zadušnu pjesmu, a mi ćemo te čuvati u našim pričama i sjećanjima. Ako carstvo nebesko pripada dobrim ljudima, biće blago tvome snu. Iako svjesni da smo tvojim preranim odlaskom izgubili velikog druga, prijatelja, pčelara i učitelja, ipak nas tješi istina da smo kroz naš zajednički rad od tebe mnogo naučili, a za to ćemo ti biti zahvalni dok Udruženje postoji. Tvoja posvećenost svim aktivnostima na unapređenju pčelarstva, tvoja iskrena želja da odnosi među ljudima budu bolji i veliki trud koji si uložio na razvoju i afirmaciji našeg Udruženja, a posebno sa mjesta predsjednika Skupštine, ostaće upamćeni za sva vremena i samim tim predstavljaju dobar razlog da te, ne samo članovi UO, već i svi naši pčelari sa poštovanjem pamte i evociraju uspomene na tvoj lik i djelo. Počivaj u miru i neka ti je vječna slava i hvala.

UDRUŽENJE PČELARA "CRNOGORSKA PČELA"

STEVAN M. GRDINIĆ

Poslije kraće i teške bolesti, u 66. godini preminuo je uzorni član našeg Udruženja i član Upravnog odbora, Stevan Miloradov Grdinić. Njegovom smrću porodica je izgubila čvrst oslonac, a pčelarsko udruženje dobrog druga i prijatelja. Pamtićemo njegov vedri duh i druželjubivost i nećemo prepustiti zaboravu njegovu plemenitu dušu i prijatne susrete koji su nam ostali u dragom sjećanju i najljepšim uspomenama. Počivaj u miru i neka ti je vječna slava i hvala!

UDRUŽENJE PČELARA MOJKOVAC

MALI OGLASI

Prodajem pčelinjak LR sa pčelama.
Za sve informacije pozovite br. tel. 067255203.

*

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačom kao i otklapač saća. Telefon 067 260 041

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama, tel 069/066-573

*

Prodajem nukleuse sa 10, 6 i 5 ramova u LR košnicama sa mladim maticama. Bucko Krković 069/560766

*

Prodajem 20 nukleusa LR i 10 DB društava. Za sve informacije pozovite broj tel. 067634560. Risto Borović

*

Prodajem pet pčelinjih društava u DB košnicama sa 12 ramova i sa po dva nastavka. Po jedan nastavak je sa saćem. Cijena 100 eura. Može i kompezacija za VOLVO V. 70 2500 cm3 ili tamić sa kiperom uz doplatu. Radan iz Pljevalja. Za sve informacije pozovite broj telefona 068065120.

*

Prodajem povoljno 250 oplodnjaka za uzgoj matica. Tip oplodnjaka LR i Rodna Voja. Tel: 067 446 420, 067 401 047

*

Prodajem pčele-proizvodna društva na ramovima (bez košnica) LR i DB (pčela se prodaje na 10 ramova, cijena 100 eura). Branko Bataković, član pčelarske organizacije Nikšić br. tel. 068100119.

*

Prodajem 20 DB/12 ramskih društava. Sve informacije možete dobiti na broj telefona 069 491 936, Nikšić.

*

Prodajem nukleuse i pčelinja društva sa eko ramovima koje pčele same izrađuju. Moguća i kompenzacija za građevinski materijal, zimnicu, drvo za ogrijev i sl. Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite br.tel. 067 500 495

*

Prodajem LR društva sa mladim maticama. Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite broj tel. 069490688.

*

kuća meda
www.kucameda.me

SOJA PROTEIN pogača za pčele

preporučuje sa kao dodatak ishrani pčela u periodu sezonskog nedostatka polena

 **SOJA PROTEIN
INVERTNI SIRUP**

Sastav: **glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup i soja.**

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: **6 mjeseci.**
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: **Utisnut na kutiji.**

Proizvodi: **KUĆA MEDA d.o.o.**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: **+382 68 844 333**
E-mail: **kucamedacg@gmail.com**
www.kucameda.me

Partner: **Savez pčelarskih organizacija Crne Gore**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: **spocg@t-com.me**

 389000450809

1 KG

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to:

KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail: **kucamedacg@gmail.com**

kuća meda
www.kucameda.me

IMUNO AKTIV pogača za pčele

za bolji razvoj pčelinjeg društva

 PROBIOTIK
EM PROBIOTIK DOPRINOSI:
Zdravstveno starije pčele
Ishrani i rast
Imunitet
Produktivnost pčela
Kvalitet pčelinjih proizvoda

 SUPLEMENT
B+ DOPRINOSI:
Ubrzanom razvoju pčelinjih društava
Boljem preživljavanju
Olakšanoj proizvodnji matice
rojeva i voska
Višom prinosu meda
Jačanju imuniteta

Sastav: **glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup, probiotik, pšenične mekinje, pivski kvasac, eterično ulje i cimet.**

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: **6 mjeseci.**
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: **Utisnut na kutiji.**

Proizvodi: **KUĆA MEDA d.o.o.**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: **+382 68 844 333**
E-mail: **kucamedacg@gmail.com**
www.kucameda.me

Partner: **Savez pčelarskih organizacija Crne Gore**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: **spocg@t-com.me**

 389000450793

1 KG

kuća meda
www.kucameda.me

KLASIK pogača za pčele

Sastav: **glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup**

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: **6 mjeseci.**
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: **Utisnut na kutiji.**

Proizvodi: **KUĆA MEDA d.o.o.**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: **+382 68 844 333**
E-mail: **kucamedacg@gmail.com**
www.kucameda.me

Partner: **Savez pčelarskih organizacija Crne Gore**
Grbe bb, 81412 Spuž-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: **spocg@t-com.me**

 389000450786

1 KG

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica